

- непрозорість механізму проведення державних закупівель, що характеризується обмеженням бюджетних асигнувань, нецільовим використанням державних коштів, неналагодженою системою контролю за виконанням зобов'язань, наявною репутацією держави як ненадійного і неплатоспроможного замовника;

- наявність значних ризиків та існування слабких недієвих механізмів їх диверсифікації для приватного інвестора в разі співробітництва із державою;

- відсутність достатньої культури, управлінських методик, навичок та практики взаємодії держави і бізнесу на паритетних основах, що послаблює отримання позитивного ефекту від такої форми співпраці;

- незацікавленість державного сектору в участі у спільних з приватним сектором проектах через обмеженість та нестачу державних фінансових і матеріальних ресурсів;

- мінливість та нестабільність законодавчої бази та політичної ситуації в країні, що посилюють суперечності взаємодії державного і приватного секторів;

- функціонування корпоративного сектору економіки, представленого бізнес-групами на галузевому або регіональному рівнях із міцними внутрішніми зв'язками, які характеризуються особистими взаємовідносинами з представниками органів державної влади;

- низький авторитет держави в суспільстві та недовіра приватного сектору до можливостей ефективної і продуктивної співпраці держави і бізнесу тощо.

Висновки. Отже, дослідження сутності та проблем державно-приватного партнерства в Україні дозволяють зазначити, що слабкість взаємодії держави та бізнесу не дозволяє виявити весь позитивний потенціал такої співпраці та стати універсальним механізмом для вирішення низки завдань соціально-економічного розвитку країни в сучасних умовах. Виявлення засобів вирішення проблем розвитку державно-приватного партнерства в Україні стане напрямом наших подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Etzkowitz Henry. *The triple helix: university-industry-government innovation in action* / Henry Etzkowitz. — New York; London: Routledge, 2008. — 164 p.

2. Варнавський В. *Партнерство государства и частного сектора*. / Варнавський В. — М.: Наука, 2005. — 260 с.

3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

4. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 року № 2404-17 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2404-17>

5. Канова О. А. Основні аспекти державно-приватного партнерства / О. А. Канова // *Управління розвитком*. — 2011. — № 21 (118). — С. 147-150.

6. Павлюк К. В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави [Електронний ресурс] / К. В. Павлюк, С. М. Павлюк // *Наукові праці КНТУ*. — 2010. — № 17. Режим доступу до журн.: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/npkntu_e/2010_17/stat_17/02.pdf

7. Тарануха Ю. В. *Предприятие и предпринимательство в трансформируемой экономике* / Тарануха Ю. В. — М.: 'Издательство Дело и Сервис', 2003. — 368 с.

8. Циганкова М. О. Ідентифікація інвестиційного партнерства держави та бізнесу / М. О. Циганкова // *Економіка і прогнозування*. — 2006. — № 2. — С. 101-116.

Анотація

В даній статті розглянута сутність державно-приватного партнерства та визначено його проблеми в Україні. Автори зазначають, що хаотичність, розрізненість зусиль, різноспрямованість та неналагодженість механізмів державно-приватного партнерства у вітчизняній економіці не дозволяє виявити весь його позитивний потенціал для вирішення завдань соціально-економічного розвитку.

Аннотация

В данной статье рассмотрена сущность государственно-частного партнерства, определены его проблемы в Украине. Авторы отмечают, что хаотичность, разрозненность усилий, разнонаправленность и неотлаженность механизмов государственно-частного партнерства в отечественной экономике не позволяет выявить весь его позитивный потенциал для решения задач социально-экономического развития.

Annotation

This article examines the essence of public-private partnerships, identified problems in Ukraine. The authors note that the chaotic fragmentation of efforts in different directions and not regulated public-private partnership in the domestic economy can not identify all its positive potential for solving social and economic development.

Поліщук Ю.В.

ЗОБРАЖЕННЯ УРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА В ІСТОРИЧНОМУ РОМАНІ І.С. НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО «КНЯЗЬ ЄРЕМІЯ ВИШНЕВЕЦЬКИЙ»

В историческом романе И.С. Нечуя-Левицкого «Князь Еремия Вишневецкий» негативным образами представителей польской шляхты и отступников-украинцев противопоставляются образы казаков, во многом превосходящих своих противников.

Казацкие атаманы и простые казаки изображены, в основном, в традиционном фольклорном духе и выступают олицетворением лучших черт украинского народа. Все позитивные черты образа князя Еремии автор мотивирует его казацким происхождением.

І.С.Нечуй-Левицький відомий широкому загалу насамперед як автор творів з життя українського села та православного духовенства другої половини ХІХ ст. Однак історична тема також посідає важливе місце у його творчості: романи «Князь Єремія Вишневецький» та «Гетьман Іван Виговський», казка «Запорожці», драми «В диму та полум'ї» і «Маруся Богуславка», ряд науково-популярних нарисів.

Авторська позиція щодо зображення історії близька до поглядів Т. Шевченка періоду «Трьох літ»: описуючи минуле, слід не захоплюватись оспівуванням колишньої слави, а шукати корені сучасних негараздів, називати і визнавати свої помилки, аби уникнути їх повторення. Звертаючись в романах до подій середини ХVІІ ст., письменник зосереджує увагу на переломних моментах (події напередодні війни 1648-1654рр. та початок Руїни), даючи їм оцінку в першу чергу не з соціальних, а з морально-етичних позицій. Тому центральними персонажами стають неоднозначні постаті – малопопулярний гетьман Виговський та князь-перевертень Ярема Вишневецький.

У романі «Князь Єремія Вишневецький» головною є проблема національного зрадництва. Розкриваючи образ Єремії, Нечуй-Левицький детально досліджує причини його відступництва. На думку письменника, це спадковість – палка козацька кров, власний невірноважений характер, навчання у єзуїтів та шляхетське середовище. Історія Єремії, за авторським задумом, має проілюструвати згубні наслідки відриву людини від свого національного коріння і засвоєння нею неприродних для себе, насамперед зовнішніх, пластів чужої культури. Зрікшись свого народу і віри, ставши польським магнатом, князь Вишневецький змушений постійно доводити, що він нічим не гірший за поляків, а хворобливе честолюбство вимагає ще й перевершити шляхетське оточення у всьому: і в багатстві, і в гонорі, і в ненависті до України. При цьому герой не усвідомлює, що всі ті позитивні риси, які дійсно вивищують його над зображеним підкреслено нікчемним польським панством (сміливість, військова звияга, талант полководця, господарність, невибагливість у особистому побуті, нелюбов до пиятики) закладені саме його українським походженням. Децю іронічно описуючи вітання Єремії у Варшаві після поразки поляків під Зборовом як героя за те, що він хоча і втік з поля бою, але не першим, а останнім, автор наголошує: «Шляхта і великі пани тоді так впали, так розм'якшилися від розкоші через панщину й неволю хлопів, що між ними князь Єремія був герой, бо ще вдержував прості давні українські нориви. Польща оборонялась українською головою і завзяттям простого на вдачу українського князя, завзяттям давніх українських козаків»[1, 264].

З огляду на центральну проблему, представникам козацького табору приділено у романі менше уваги.

Образи ватажків повстання Кривоноса та Лисенка (Вовгури) подані традиційно – як непримиренних ворогів польської шляхти, захисників народу і месників за його кривди. В стилі народних переказів про козаків-характерників розповідається про підбурювання до повстання селян та жовнів перевдягнутими у старців козаками під самим носом у Єремії. У портретних характеристиках козацьких ватажків, що дотримуються у побуті давніх простих звичаїв, підкреслюється їх фізична сила, витривалість, перевага над зманіженими і випеченими, більше схожими на «тілистіх паній», ніж на вояків, шляхтичами: «Лисенко був вже літній, але здоровий та плечистий чоловік. Замазані чорні кулаки лежали на колінах, неначе дві довбні. Товста зчорніла шия була ніби витесана з дубини»[1,125]. Водночас, автор не ідеалізує цих персонажів. На вбивства і катування з боку шляхти козаки відповідали тим же, хоча на цьому увага не акцентується так, як на звірствах Єремії. Зокрема, про Лисенка сказано, що його «...перегодя подражнило Вовгурою за його жорстокі нориви, за його катування католиків, поляків та жидів в той час, як почалося на Україні повстання Хмельницького»[1,125].

У традиційному для фольклору та попередньої літературної традиції дусі подано декілька образів старих козаків.

Образ кобзаря Максима Шкандиби перегукується з образом Волоха у «Гайдамаках» Т.Шевченка. Кобзар береже колишню славу і надихає народ на боротьбу за волю: «Ще в битвах з поляками за часів Павлюка він запалював завзяття, загравав до оборони рідного краю своїми струнами, своїми думами. І од того часу, як були побиті козаки, й народ знов опинився в неволі в панів, його кобза не вгамовувалась, переносила невольницькі думи од міста до міста... розбуркувала приголомшений народ, будила, неначе од сну і козацтво, і громаду»[1,135]. Особливо підкреслюється, який вплив має на людей спів кобзаря: «Громада стояла, наче в церкві», «Стрепенулась уся громада, як один чоловік... Одне серце стало і в діда Максима, і в громади...»[1,136].

Образи дідів-запорожців Мехтодя Кандзуби та Пархіма Запалихати, які добровільно виказують себе Єремії як призвідців до бунту в Немирові, втілюють кращі риси козаків – захисників свого народу, - саможертвність, сміливість, зневагу до смерті. Конаючи у страшних муках, діди ще й дражняться і насміхаються з Єремії, виходячи таким чином моральними переможцями: «Єремію неначе вхопив обценьками за горло отой здоровий старий реготун і здушив що було сили в здорових кулачищах. Дід знав, де в князя боляче, і карав князя словами гірше, ніж князь дошкуляв козакам муками»[1,163].

Поряд з окремими образами козаків у романі можна виділити також узагальнений образ козацького війська. Хоча основна увага зосереджується на зображенні війська польського та порядків у польському таборі, військо козаків постійно виступає як контраст. Якщо пани насправді не готові до війни, вибралися, немов на весілля або на прогулянку, сподіваючись, що легко розженуть голоту нагаями, то в козацькому таборі панує дисципліна, козаки серйозно ставляться до ворога, готуються до боїв, влаштовують засідки. Такі ж порядки, на подив шляхти, заводять у себе і Єремія: «В час війни, в час походів, я забороняю п'янство в своєму таборі і сам їм просту страву... Війна – це великий піст, а не масниця»[1, 220].

Епічна картина сходження двох ворожих військ перед боєм, створена у стилі народних дум та історичних пісень, доповнюється символікою кольорів: «Опівдні поляки вгляділи, що з-за горбів та з переярків понад низинами неначе висунулась чорна хмара, скільки можна було засягти оком. Хмара росла, розкидалась і вздовж і впоперек, неначе полягла на пригорках і зайняла сливе половину небокруга...т з-за одного пригорка висунулось запорозьке військо в червоних, як жар, жупанах... На чорному фоні виступила довга червона смуга. Здавалось, ніби десь в хмарі промкнувся червоний промінь сонця і ніби облив кривавою смугою чорну хмару саме посередині...»[1, 226].

Описуючи перемогу козацького війська над польським, автор приділяє увагу не стільки військовим аспектам бою, як моральній перевазі козаків, що б'ються за праве діло, за свободу свого народу, над панами та князями-зрадниками, які захищали

свої привілеї: «І поліг пишний цвіт польської шляхти! Поліг не за славу, добро й волю, не за високу ідею, а за зло й кайдани, й неволю і те пекло для України, в котрому вони й надалі бажали смажити та шкварити народ на Україні.

А скільки поміж мосьцивими панами полягло й українських перевертнів, що наклали головами за пишний шляхетський рай, до котрого вони так слочували, і заводили пекло для своєї колишньої України! [1, 243].

Однак, постійно наголошуючи на перевазі козаків над шляхтою, письменник не вдається до їх ідеалізації. Так, після перемоги замість наздоганяти шляхту козаки кинулися грабувати покинутий польський табір.

Можна зробити висновок, що і козацька демократія не розглядається як однозначно позитивне явище: однією з причин, що штовхнули Єремію до пошуків польської корони замість гетьманської булави було небажання залежати від примх юрби: «Не бажається мені стати козацьким гетьманом... Якийсь Крутихвіст... скине тебе з гетьманство і видере з твоїх рук булаву...» [1, 29].

Хоча основним завданням Нечуя-Левицького у романі «Князь Єремія Вишневецький» було дослідження причин і наслідків національного зрадництва, описуючи життя польської шляхти і українських перевертнів, письменник на протиположності їм виводить образи козаків, постійно підкреслюючи їхню перевагу. Єремія своїми кращими рисами завдячує саме українському корінню.

Образи козацьких ватажків і простих козаків більш узагальнені, ніж образи шляхти, часто подані у фольклорному дусі, відбивають народні погляди на козацтво як уособлення кращих національних рис.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Нечуй-Левицький І. Князь Єремія Вишневецький. Гетьман Іван Виговський. - К., 1991.*
2. *Мищук Р. Уроки історії - уроки моральності // Нечуй-Левицький І. Князь Єремія Вишневецький. Гетьман Іван Виговський. - К., 1991.*
3. *Мищук Р. До характеристики індивідуального стилю І.Нечуя-Левицького // Індивідуальні стилі письменників ХІХ - початку ХХ ст. - К., 1987.*

УДК 159.922

Праченко О.К.

ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

В статтє автор рассматривает теоретические аспекты проблемы развития и формирования гендерной толерантности, как условия формирования зрелых отношений между представителями разных полов.

Постановка проблеми. Аналізуючи вплив соціальних трансформаційних процесів на гендерну картину суспільства, варто відзначити їх неоднорідність та неструктурованість.

Провідну роль у галузі досліджень гендеру відіграють роботи зарубіжних психологів (Бем С., Берн Ш., Маєрс Т., Шерріффс А. та ін.). У вітчизняній психології дана проблема розглядається переважно у двох напрямках: психологічному та соціально-психологічному (Агеєва В. С., Балакірева О., Говорун Т. В., Кікінежді О. М.). У межах психологічного напрямку дослідження спрямовані на визначення відмінностей між статями, особливостей статевої диференціації, формування психологічної статі (Бендас Т. В., Воронцов Д. Т., Ільїн, Є.П., Кльоцина І.С., Кошенова М. І., Логвінова Д. В. та ін.).

У рамках розвитку гендерних підходів з позиції соціалізації молоді людини на перший план виходить проблема розвитку гендерної толерантності, як чинника формування зрілих стосунків між представниками різних статей (Дж. Батлер, С. Бенхабіб, О. О. Вороніна, К. Гілліган, Л. Ірігарей); адекватного прийняття своєї статевої ролі (Г.М. Андрєєва, Л.І. Божович, І. З. Дубровіна, В. С. Мухіна, Ж. Піаже, Е. Еріксон); набуття системи цінностей та етичних принципів (Дж. Б. Елштайн, М. С. Кімелл, Ш. Муфф, Г. Рубін, С. А. Ушакін, Н. Фрезер); підготовки до трудової діяльності та сімейного життя (Д. М. Ісаєва, В. Є. Каган, І. С. Клецина, Я. Л. Коломинський, І. С. Кон, В. І. Слободчиков). Водночас постає проблема створення умов, при яких різноманітні поглядів, позицій, установок, ролей не розчиняється в загальній ідентичності, а, навпаки, зберігає самобутність і множинність.

Мета статті полягає у теоретичному аналізі проблеми розвитку та формування гендерної толерантності.

Результати теоретичного аналізу проблеми дослідження.

Юнацький вік - сензитивний період для формування соціокультурної толерантності як моральної якості особистості, тому що для юнацького віку властиві порівняно високий освітній рівень, активне присвоєння культури, відносна економічна самостійність, розвиток пізнавальної мотивації, підвищена потреба в комунікації, соціальна активність [5]. Визначальними тенденціями для цього вікового періоду є підвищений інтерес до власної особистості, самопізнання, самовиховання і прагнення до розширення соціальних зв'язків. Вік 18-20 років є періодом найбільш активного розвитку моральних почуттів і характеризується підвищеним інтересом до моральних проблем. Відповідно, формування соціокультурної толерантності передбачає формування гендерної толерантності [5].

Малкіна-Пих І.Г. визначає гендерну толерантність як неупереджене ставлення до представників іншої статі, неприпустимість апріорного надання людині недоцінок, нібито властивих його статі, свобода від ідей про перевагу однієї статі над іншим. Толерантність передбачає готовність прийняти інших такими, якими вони є, і взаємодіяти з ними на основі згоди [6].

На думку дослідниці самосвідомість особистості включає суб'єктивне переживання себе як представника статі, як носія специфічних для статі характеристик та особливостей поведінки, що співвідноситься з уявленнями про маскуліність і фемінінність [6].

Для формування самосвідомості важливим є процес засвоєння норм, правил, установок, що узгоджуються з культурними уявленнями про роль, стан і призначення чоловіка і жінки в суспільстві, тобто процес гендерної соціалізації. Гендерна ідентичність, що виникла в результаті взаємодії Я та інших характеристик, проявляється як суб'єктивний досвід психологічної інтеріоризації чоловічих і жіночих рис.